

El codi gramatical de Fabra i la praxi dels escriptors. A propòsit de Puig i Ferrer

MAITE DOMINGO i JORDI GINEBRA
Universitat Rovira i Virgili

1. INTRODUCCIÓ

L'obra de Pompeu Fabra va constituir per als seus contemporanis —i continua sent per a tots nosaltres— una font de consulta obligatòria, no només per la tasca realitzada de regularització gramatical del català contemporani sinó també pel valor de les consideracions que adduïa i que havien d'avaluar el seu model de llengua. Els objectius de Fabra van ser la depuració i la fixació de la llengua escrita i la difusió del model entre la massa parlant. Aquesta difusió va ser possible a mesura que l'obra normativitzadora s'anava publicant: les *Normes ortogràfiques* (1913), el *Diccionari ortogràfic* (1917), la *Gramàtica catalana* (1918), el *Diccionari de la llengua catalana* (1932) i, especialment, les «Converses filològiques», aparegudes a la premsa a partir de 1919.

L'objectiu d'aquesta comunicació és, a partir d'una anàlisi de cas, contribuir a estudiar la penetració progressiva de la normativa entre els escriptors de l'època. Ens hem valgut d'un autor camptarragoní, Joan Puig i Ferrer (1882-1956), que va publicar les primeres peces dramàtiques abans de l'inici de la normativització, i que va continuar publicant quan les idees fabrianes s'anaven consolidant i estenent. Tractar de Puig i Ferrer té un interès especial perquè, d'una banda, la seva obra dramàtica va tenir un impacte immediat fort (va ser vist com una de les grans esperances de renovació de l'escena catalana, amb plantejaments audaçs i atrevits) i, de l'altra, perquè era un escriptor més interessat a obtenir un llenguatge viu i engrescador que no pas a subjectar-se a regulacions normatives. D'aquesta manera pot constituir-se en un cas prou il·lustratiu de la força expansiva de la codificació fabriana.¹

1. Per a una visió de conjunt de l'obra dramàtica de Puig, vegeu ara Graells (2001) i Graells *et al.* (2008). Pel que fa a aspectes de la seva llengua, Domingo i Ginebra (2008).

La tria de Puig i Ferrer resultava interessant per una altra raó, de naturalesa pràctica. Puig va publicar *La dama enamorada* el 1908. L'any 1917 en va fer una segona edició. La tercera edició va sortir el 1924. La quarta i última, el 1928. Aquestes circumstàncies permetien la comparació sistemàtica de les edicions per mirar de capturar els canvis que es podien haver anat produint amb motiu de la publicació de l'obra normativitzadora. Fixem-nos que la primera edició de *La dama enamorada* (1908) és anterior a les *Normes* (1913). La segona és posterior a les *Normes* i contemporània del *Diccionari ortogràfic* (1917). La tercera i quarta són posteriors al *Diccionari ortogràfic*, a la *Gramàtica* (1918) i al cos principal de les «Converses» (1919-1924).

2. L'ANÀLISI REALITZADA

Després d'un primer examen general, vam observar que els canvis ortogràfics principals es localitzen en el pas de la primera edició (1908) a la segona (1917). Això era previsible tenint en compte que les *Normes* són de 1913. En canvi, no es detecta en la segona edició la influència del *Diccionari ortogràfic*, fet també previsible perquè el *Diccionari*, amb peu d'impremta de 1917, de fet apareix al començament de 1918. Quant al lèxic i a la sintaxi, els canvis ocorren entre la segona edició (1917) i les dues darreres.

Tenint en compte aquests factors generals, vam organitzar la nostra anàlisi de la manera següent. En ortografia, hem comparat les dues primeres edicions. Hem fet una selecció de trets o mots en relació amb els quals les *Normes* de 1913 havien establert un precepte que no coincidia amb les solucions adoptades en la primera edició, de 1908. A continuació hem examinat si l'edició de 1917 va mantenir les solucions de 1908 o si les va modificar per adaptar-se al que s'havia establert el 1913. El resultat el donem en forma de taula.

Quant al lèxic, hem comparat la primera edició (1908) amb la quarta (1928). No hem inclòs en l'estudi l'edició de 1924, la tercera, perquè ens ha semblat que els resultats de l'última edició podrien ser més concludents. Aquesta comparació s'ha fet per dos camins. En primer lloc, hem fet un seguiment sistemàtic de les «Converses filològiques» per tal de detectar els mots condemnats o desaconsellats per Fabra. El seguiment ha estat sistemàtic però no complet, atès que només hem utilitzat l'edició crítica de Joaquim Rafel (Fabra, 1983-1984). A continuació hem examinat si aquests mots havien estat usats per Puig en la primera edició de *La dama enamorada*. Quan ha estat el cas, hem procedit a revisar si els mots es mantenen en l'edició de 1928 o si hi ha modificacions atribuïbles a la voluntat de seguir les pautes lèxiques establertes a les «Converses». El resultat també el donem en forma de taula. En segon lloc, hem fet un estudi parcial del lèxic que apareix a la primera edició de *La dama* per tal de descobrir-hi solucions que no coincideixen amb les

solucions establertes el 1917 al *Diccionari*. A continuació hem examinat si *La dama* de 1928 va mantenir les solucions lèxiques de 1908 o si les va modificar per adaptar-se al que s'havia establert el 1917. El resultat també el donem en forma de taula.

Pel que fa a la morfosintaxi, hem fet també un seguiment sistemàtic de les «Converses» per tal de detectar construccions o trets als quals Fabra va dedicar especial atenció: hi va insistir en més d'una conversa o els va tractar amb èmfasi. Hem triat les «Converses» i no pas la *Gramàtica* (1918) perquè és segur que van arribar a més gent, i perquè hi apareixen temes que sorgien de la constatació que hi havia aspectes que no s'havien assimilats del tot. Hem revisat quina havia estat la solució adoptada en relació amb aquests trets i construccions a *La dama* de 1908 i hem examinat si *La dama* de 1928 va mantenir les solucions de 1908 o si les va modificar per adaptar-se al que s'havia establert a les «Converses». El resultat també el donem en forma de taules.

3. ELS RESULTATS DE L'ANÀLISI

En la taula següent proporcionem el resultat de l'anàlisi ortogràfica. En la primera columna hi ha els trets, formes o mots seleccionats. En la segona hi ha la solució que trobem en la primera edició de *La dama enamorada*. En la tercera hi ha la solució que prescriuen les *Normes*. I, en la quarta, les solucions de la segona edició de *La dama*.

Tret, forma o mot	Dama 1908	Normes 1913	Dama 1917
<i>h</i> antihiàtica	<i>esgrahons</i> , etc.	<i>esgraons</i> , etc.	<i>esgraons</i> , etc.
- <i>ch</i> final	<i>bosch</i> , etc. ²	<i>bosc</i> , etc.	<i>bosc</i> , etc.
pronomen <i>on</i>	<i>hont/ahont</i>	<i>on</i>	<i>on</i>
article enclític	<i>sobre'l</i>	acceptat	<i>sobre el</i>
preposició <i>per a</i>	<i>pera</i>	<i>per a</i>	<i>per a</i> ³
preposició <i>amb</i>	<i>ab</i>	<i>amb</i>	<i>amb</i>
distributiu	<i>abdós</i>	<i>ambdós</i>	<i>ambdós</i>
conjunció copulativa	<i>y</i>	<i>i</i>	<i>i</i>
semivocal i semiconsonant palatals	<i>eyna, feya</i> , etc.	<i>eina, feia</i> , etc.	<i>eina, feia</i> , etc. ⁴
<i>França</i>	<i>Fransa</i>	<i>França</i>	<i>França</i>
<i>caça, caçadora</i>	<i>cassa, cassadora</i>	<i>caça, caçadora</i>	<i>cassa, cassadora</i>

2. Hi ha algun mot amb -*c* final, que hem d'atribuir a simple error.

3. Per error, hi ha un cas de *pera*.

4. L'única excepció és *cuyro*, que esdevé *cuïro* a *La dama* de 1928.

Tret, forma o mot	Dama 1908	Normes 1913	Dama 1917
adverbi <i>davant</i>	<i>devant</i>	<i>davant</i>	<i>devant/davant</i>
separació verb-clític	<i>vesten</i>	<i>vés-te'n</i>	<i>vesten</i> ⁵

En la taula següent mostrem el resultat de la primera part de l'anàlisi lèxica. En la primera columna hi ha els mots o formes condemnats o desaconsellats a les «Converses» (abreujat C; després de la C se n'indica el número d'acord amb l'edició de Rafel). En la segona, el mot o forma de la primera i segona edicions de *La dama* (entre parèntesis, el nombre d'ocurrències). En la tercera, el mot o forma de la quarta edició (amb el nombre d'ocurrències). En aquesta columna escrivim «reelab.» (reelaborat) quan volem indicar que el passatge sencer en què apareixia el mot ha estat suprimit, de manera que el resultat no permet la comparació (cal tenir en compte que en les dues primeres edicions l'obra es desenvolupa en cinc actes i, en l'última, en tres: s'hi elimina un acte sencer i s'hi fan altres modificacions). Escrivim «canvi» quan la solució de 1928 no és la simple adaptació a la norma, sinó que sembla el resultat de la voluntat d'evitar la incorrecció sense adoptar la proposta normativa (en aquests casos, i en d'altres que ens ha semblat convenient, hem escrit a la tercera columna la frase implicada).

Mot o forma condemnat o desaconsellat	Dama 1908/1917	Dama 1928
<i>hèroe</i> (C 132, 133, 134, 453)	<i>hèroe</i> (1)	reelab. (1)
<i>dítxa</i> (C 2)	<i>dítxa</i> (4) <i>Quina dítxa, la vostra casa!</i>	reelab. (3) canvi (1): <i>La vostra casa! L'estimo tant!</i>
<i>dítxós</i> (C 2)	<i>dítxós</i> (8)	reelab. (8)
<i>cuidar</i> 'tenir cura' (C 23)	<i>cuydar/cuidar</i> (10)	<i>cuidar</i> (6)
<i>curar</i> 'guarir' (C 23)	<i>curar</i> (1)	<i>curar</i> (3)
<i>demés</i> 'altres' (C 23)	<i>demés</i> (4)	<i>altres</i> (2)
<i>costum</i> (f.) (C 25)	<i>costum</i> (f.) (4/3)	<i>costum</i> (m.) (4)
<i>senyal</i> (f.) (C 25)	<i>senyal</i> (f.) (1)	<i>senyal</i> (m.) (2)
<i>agravi</i> (C 104)	<i>agravi</i> (1)	reelab. (1)
<i>abrusar</i> 'abrasar' (C 132)	<i>abrusar</i> (1)	<i>abrusar</i> (1)
<i>tonto</i> (C 209)	<i>tonto</i> (2) <i>tonta</i> (1)	<i>totxo</i> (2) reelab. (1)
<i>tonteria</i> (C 209)	<i>tonteries</i> (1)	<i>beneiteries</i> (2)

5. A *La dama* de 1928, *vés-te'n*.

Mot o forma condemnat o desaconsellat	Dama 1908/1917	Dama 1928
<i>lograr</i> (C 209)	<i>lograr</i> (4) <i>Lograré la meva ni que m'hi hagi de fer ab els punys!</i> <i>Uns quants dies, sí, ho lograré, però...</i>	reelab. (2) <i>Sortiré amb la meva ni que m'hi hagi de fer amb els punys!</i> canvi (1): <i>Uns quants dies, sí. Però més...</i>
<i>sèriament</i> (C 209)	<i>sèriament</i> (2)	<i>sèriament</i> (1)
<i>real 'reial'</i> (C 213, 214, 371)	<i>real</i> (1)	reelab. (1)

En la taula següent mostrem el resultat de la segona part de l'anàlisi lèxica. En la primera columna hi ha el mot o forma que trobem a *La dama* (primera i segona edicions) i que se separa del que s'estableix després al *Diccionari* (DO) de 1917. En la segona columna hi ha la solució normativa de 1917. En la tercera hi ha la solució que apareix a *La dama* de 1928.

Dama 1908/1917	DO 1917	Dama 1928
<i>rendida</i> (1)	<i>retuda</i>	<i>retuda</i> (1)
<i>arcova</i> (2)	<i>alcova</i>	<i>alcova</i> (8)
<i>vagabond</i> (13)	<i>vagabund</i>	<i>vagabund</i> (9)
<i>aucell</i> (5)	«millor: ocell»	<i>ocell</i> (2)
<i>botella</i> (2)	<i>ampolla/botella</i>	<i>ampolla</i> (2)
<i>modorra</i> (1)	<i>ensopiment</i>	<i>ensopiment</i> (1)
<i>assentada</i> (1)	<i>asseguda</i>	<i>asseguda</i> (1)
<i>apoyar</i> (5)		<i>recolzar-se</i> (1) canvi (2) reelab. (2)
<i>hermós -a</i> (20) <i>Era molt hermós ab el seu front tant ample hermosa llar de foc Lluisa es alta, esbelta, hermosa trobo la vida hermosa Que hermosa així</i>	<i>formós -a</i>	reelab. (13) <i>bonica</i> (2) canvi (5): <i>aquell front tan ample...</i> <i>llar de foc</i> <i>Lluisa es alta, esbelta</i> supressió de tot el sintagma supressió de tot el sintagma

En les taules següents mostrem el resultat de l'anàlisi morfosintàctica. En l'encapçalament de cada taula indiquem el fenomen tractat a les «Converses». A continuació hi ha dues columnes: la primera correspon a *La dama* de 1908 i la segona, a la de 1928. Reproduïm el text relatiu als fenòmens tractats quan hi ha menys de deu ocurrences. El nombre d'ocurrences apareix entre parèntesis. Hi afegim la pàgina de l'obra. Quan el text és igual en *La dama* de 1908 i en la de 1928, en la segona columna hi posem «Íd.». Si un text apareix l'any 1928 i no apareixia el 1908, deixem buida la ratlla corresponent al 1908.

1. Recomanació de fer la concordança del participi (C 160, 162)	
<p>Es fa la concordança (7): <i>L'havia encisada!</i> (p. 66) <i>Y en tot cas no será pas ell qui me l'haurá presa</i> (p. 64) <i>Y'l noy volentla fer funcionar l'ha espatllada</i> (p. 106) <i>Es la bomba que se'ns havia gelat y ell l'ha espatllada</i> (p. 112) <i>Jo les he perdudes ab tu!</i> (p. 183) <i>L'has ben sentida suposo</i> (p. 87) <i>Però l'has sentida ben teva</i> (p. 136)</p> <p>No es fa la concordança (4): <i>Si; els ha tancat el Justí</i> (p. 36) <i>Què te l'ha fet neixer aquesta gelosia?</i> (p. 88) <i>Com que'ls dies més forts de la meva vida els he passat</i> <i>ab ell!</i> (p. 97) <i>Jo'ls he vist... una tarda, al bosch</i> (p. 155)</p>	<p>Es fa la concordança (5): Íd. (p. 29) Íd. (p. 28) reelab. reelab. reelab. reelab. reelab. reelab. reelab. <i>L'has ben compresa, suposo</i> (p. 38) <i>L'he seguida</i> (p. 58) <i>No serà perquè no te les hagi fetes a temps</i> (p. 59) No es fa la concordança (2): reelab. Íd. (p. 39) Íd. (p. 43) reelab.</p>
2. Recomanació de recórrer a la doble negació (C 28, 340, 341, 364, 366, 436, 437)	
<p>Realització de la doble negació (1): <i>Però may... may... no vulguis suposar!</i> (p. 53)</p>	<p>Realització de la doble negació (6): Íd. (p. 24) <i>Aquest home que en res no deu pensar ni</i> <i>sentir com jo</i> (p. 13) <i>Quan ningú no pensarà amb mi</i> (p. 29) <i>Que la Berta ni ningú no et vegi aquest</i> <i>matí</i> (p. 47) <i>i que ningú més no ha sabut veure</i> (p. 56)</p>

2. Recomanació de recórrer a la doble negació (C 28, 340, 341, 364, 366, 436, 437)	
<p>Frase corregida (1): <i>Ja ho veus, ningú me'n té a mi</i> (p. 85)</p> <p>No realització de la doble negació (18)</p>	<p><i>Ja ho veus, ningú no me'n té!</i> (p. 37)</p> <p>No realització de la doble negació (10)</p>

3. Prescripció de la caiguda de preposició davant de <i>que</i> (C 53, 209, 275, 326, 372)	
<p>Hi ha caiguda (2): <i>Si'l poguessiu persuadir que no fos fins a la primavera!</i> (p. 116)</p> <p><i>Ab la seguretat que la meua vida serà plena</i> (p. 138)</p> <p>No hi ha caiguda (1): <i>No's tracta [...] de que l'Abel</i> (p. 89)</p>	<p>Hi ha caiguda (6): Íd. (p. 51)</p> <p>reelab. <i>D'ençà que ha tornat del servei no ha fet res més</i> (p. 10)</p> <p><i>Tinc por que torni</i> (p. 15)</p> <p><i>D'ençà que m'has deixat</i> (p. 34)</p> <p><i>Teniu por que us el prengui</i> (p. 35)</p> <p><i>Tinc por que torni</i> (p. 61)</p> <p>No hi ha caiguda (1): Íd. (p. 39)</p>

4. Recomanació de l'ús de <i>llur</i> (C 70)	
<p>Ús de <i>llur</i> (4): <i>Llur dolorit panteig</i> (p. 99)</p> <p><i>Víctor y l'Abel coberts ab llurs capes franceses</i> (p. 99)</p> <p><i>Arades ab rodes ab llurs tralles</i> (p. 105)</p> <p><i>Porten a Lluisa desmayada en llurs brassos</i> (p. 142)</p> <p>Ús d'altres possessius (3): <i>Digues les coses pel seu nom</i> (p. 43)</p> <p><i>Tothom fuig de la lluyta per brillar. Derrera d'una falsa gloria perden el tremp de l'ànima o prostituheixen el seu geni</i> (p. 185)</p> <p><i>(ABEL queda absort escoltantla. Está com un iluminat. Ella li diu): Què penses, Abel? (Trencant el seu estat entussiàstich arriben el Teó y la Berta [...])</i> (p. 187)</p>	<p>Ús de <i>llur</i> (2): Íd. (p. 44)</p> <p>Íd. (p. 12)</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p>Ús d'altres possessius (1): Íd. (p. 20)</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p>

5. Prescripció de canvi de preposició davant d'infinitiu (C 122, 258)	
No hi ha casos de canvi de preposició	No hi ha casos de canvi de preposició
<p>Casos sense canvi de preposició (9):</p> <p><i>M'esforso en pensar</i> (p. 50)</p> <p><i>M'esforso [...] en sentir que t'he dut en mes entranyes!</i> (p. 50)</p> <p><i>Está empenyat en arranjarla ell meteix</i> (p. 112)</p> <p><i>Fins en fer l'amor es mandrós</i> (p. 119)</p> <p><i>No has pensat may en tornar al teu país?</i> (p. 63)</p> <p><i>Has pensat algun cop en casarte, Berta</i> (p. 181)</p> <p><i>Hem de pensar en donarla a l'Abel</i> (p. 181)</p> <p><i>Quína es la noya que no ha pensat en casarse?</i> (p. 181)</p> <p><i>Us sobrepegeu a vosaltres meteixes en resistir dolors y sacrificis</i> (p.183)</p>	<p>Casos sense canvi de preposició (7):</p> <p>reelab.</p> <p><i>M'esforço en pensar que t'he dut a les entranyes!</i> (p. 23)</p> <p>reelab.</p> <p>Íd. (p. 54)</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p><i>I de vegades he trobat gust en humiliar-me</i> (p. 23)</p> <p><i>Hi ha una mena de goig en humiliar-se davant d'un més feble</i> (p. 23)</p> <p><i>El sent! Ha pensat en matar-te</i> (p. 47)</p> <p><i>Sense insistir en veure a l'Abel?</i> (p. 57)</p> <p><i>Vas malament en donar tanta importància al servei</i> (p. 30)</p>

6. Recomanació d'ús més freqüent de l'imperfet d'indicatiu en les condicionals (C 433)	
<p>Ús de l'imperfet d'indicatiu (4):</p> <p><i>Oh!... si sabíes lo que sofreixo</i> (p. 99)</p> <p><i>Abel: si un día passava una desgracia...</i> (p. 136)</p> <p><i>si un día perdía el Víctor...</i> (p. 136)</p> <p><i>Si passava una desgracia en aquest desert!</i> (p. 149)</p>	<p>Ús de l'imperfet d'indicatiu (2):</p> <p>Íd. (p. 43)</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p>reelab.</p> <p><i>Si sabieiu les coses que passen!</i> (p. 52)</p>
<p>Ús de l'imperfet de subjuntiu (20):</p> <p><i>Si fos cert, no tindriau gens mal gust</i> (p. 19)</p>	<p>Ús de l'imperfet de subjuntiu (16):</p> <p>reelab.</p>

7. Prescripció de suprimir la preposició híbrida <i>an</i> (C 334)	
<p>Ús de la preposició <i>an</i> (15):</p> <p><i>La visita an aquest espanyol</i> (p. 24)</p>	<p>No s'usa la preposició <i>an</i>:</p> <p><i>La visita a aquest espanyol!</i> (p. 13)</p>

8. Condemna de radicals no velaritzats en el subjuntiu de certs verbs (C 418, 419, 420)	
Ús del subjuntiu velaritzat (verb <i>dir</i>) (11): <i>No digueu això!... ni per broma</i> (p. 19)	Ús del subjuntiu velaritzat (verb <i>dir</i>) (5): reelab.
Ús del subjuntiu no velaritzat (2): <i>No li diheu res que no està d'humor avui</i> (p. 37) <i>Quan parleu al Victor diheuli tot</i> (p. 139)	No s'usa el subjuntiu no velaritzat: <i>No li digueu res que no està d'humor avui</i> (p. 18) reelab.

9. Rebuig de <i>tenir de</i> com a perífrasi d'obligació (C 208, 268, 276, 289)	
Ús de <i>haver de</i> (52): <i>Encara he de donar menjar al pollí!</i> (p. 8)	Ús de <i>haver de</i> (41): Íd. (p. 11)
Ús de <i>tenir de</i> (3): <i>Lo que no es natural no té de ser</i> (p. 56) <i>No té de ser... y de lo contrari</i> (p. 56) <i>Per lo que' t tinch de dir</i> (p. 163)	No s'usa <i>tenir de</i> : reelab. reelab. reelab.

10. Condemna del fals relatiu adnominal (C 208, 282, 304, 316)	
Ús del fals relatiu adnominal (2): <i>Calaixera antiga, [...] qual part superior</i> (p. 11) <i>Un pis quin sol el formen planxes de fusta</i> (p. 105)	Ús del fals relatiu adnominal (1): Íd. (p. 7) reelab.
No s'usa el relatiu adnominal correcte	No s'usa el relatiu adnominal correcte

11. Condemna de <i>ser precís que</i> a favor de <i>caldre</i> (C 215, 471)	
Ús de <i>caldre</i> (15): <i>Ara no més cal que duri</i> (p. 51)	Ús de <i>caldre</i> (8): reelab.
Ús de <i>ser precís que</i> (1): <i>És precís que ho digui</i> (p. 70)	No s'usa <i>ser precís que</i> : reelab.

12. Recomanació d'ús més freqüent del futur en les subordinades amb <i>quan</i> (C 434)	
Ús de l'indicatiu (3): <i>Quan ningú pensarà ab mi</i> (p. 63) <i>Donchs, si... quan ningú pensarà ab mi... com us deya... jo</i> (p. 65) <i>Esclatarà quan serà l'hora!</i> (p. 149)	Ús de l'indicatiu (2): Íd. (p. 28) Íd. (p. 29) reelab.

12. Recomanació d'ús més freqüent del futur en les subordinades amb <i>quan</i> (C 434)	
Ús del subjuntiu (10):	Ús del subjuntiu (8):
<i>Me manarás quan te surti'l pèl a la cara</i> (p. 29)	Íd. (p. 15)
<i>Quan tothom entoni cançons de boda, jo del meu recó, cantaré la meva...</i> (p. 66)	Íd. (p. 29)
<i>Quan aneu al bosch vull venir jo</i> (p. 82)	reelab.
<i>Ara meteix... quan torni</i> (p. 89)	Íd. (p. 39)
<i>Quan sigui fòra d'aquí no pensaré més ab ell!</i> (p. 92)	Íd. (p. 40)
<i>Quan no pugui més...</i> (p. 111)	reelab.
<i>Quan vulguis ja ho sabs</i> (p. 119)	Íd. (p. 54)
<i>Dónali esmorsar quan estigui bé</i> (p. 123)	reelab.
<i>Quan baixis</i> (p. 125)	reelab.
<i>Quan jo 't demani, siguis allà hont siguis</i> (p. 137)	reelab.
	<i>Espera't quan la neu comenci a gelar-se</i> (p. 17)
	<i>Quan siguis mort viuran en el meu llibre</i> (p. 56)
	<i>Seré jo que et vindré a tornar la voluntat quan desmaiis</i> (p. 61)

4. COMENTARIS I CONCLUSIONS

La taula d'ortografia mostra la voluntat clara d'adequar-se a les *Normes*. Fins i tot la seqüència *sobre'l*, que les *Normes* del 1913 toleraven, és modificada en l'edició de 1917. Segurament les «incorreccions» de 1908 no corregides el 1917 (*cassa, devant, vesten*), cal atribuir-les a poca atenció o a imperícia, i no pas a la intenció de separar-se dels preceptes establerts.

Les taules de lèxic també mostren la voluntat d'adaptar-se a la normativa, si bé fan també palès que en alguns casos s'evita la unitat lèxica condemnada (*ditxa, ditxós, hermós, lograr*) però no se substitueix per la unitat proposada sinó que es busquen altres solucions. Caldria investigar fins a quin punt aquesta prevenció o incomoditat a l'hora de substituir un mot no acceptat normativament va ser habitual entre els escriptors de l'època.

En morfosintaxi la situació és més complexa. Hi ha adaptació evident als preceptes de Fabra en certs punts: el rebuig de la preposició híbrida *an*, del radical no velaritzat en el subjuntiu de *dir*, de la perífrasi d'obligació *tenir de* i del conjunt *ser precis que*. Altres punts són menys clars: l'edició de 1928 conté més ocurrències de construccions de doble negació (però també en presenta amb negació sim-

ple) i de caiguda de preposició davant de *que* (però també n'hi ha sense caiguda), i elimina un cas de fals relatiu adnominal (però en manté un altre). I en altres aspectes no hi ha modificacions o no es pot dir que siguin significatives (de vegades els usos de 1908 ja coincideixen poc o molt amb el que després serà normatiu): en la concordança del participi, en l'ús de *llur*, en el canvi de preposició davant d'infinitiu, en l'ús de l'indicatiu en les condicionals i en les subordinades amb *quan*. Sembla, doncs, que la sintaxi és l'àmbit en relació amb el qual el seguiment de les normes de Fabra va presentar més dificultat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- DOMINGO, Maite; GINEBRA, Jordi (2008). «La llengua de l'obra dramàtica de Joan Puig i Ferrer. Reflexions i comentaris». A: GRAELLS, Guillem-Jordi [et al.]. *Puig i Ferrer: Cinquanta anys després*. Tarragona: Arola, p. 91-110.
- FABRA, Pompeu (1917). *Diccionari ortogràfic*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1918). *Gramàtica catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1983-1984). *Converses filològiques*. Vol. I i II. Ed. crítica a cura de Joaquim Rafel i Fontanals. Barcelona: EDHASA. 2 v.
- GRAELLS, Guillem-Jordi (2001). «Estudi introductor. La producció dramàtica de Joan Puig i Ferrer». A: PUIG I FERRETER, Joan. *Teatre complet*. Vol. I. Tarragona: Arola, p. 9-42.
- GRAELLS, Guillem-Jordi [et al.] (2008). *Puig i Ferrer: Cinquanta anys després*. Tarragona: Arola.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1913). *Normes ortogràfiques*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PUIG I FERRETER, Joan (1908). *La dama enamorada*. Barcelona: Joaquim Horta.
- (1917). *La dama enamorada*. 2a ed. Barcelona: La Novela Nova.
- (1928). *La dama enamorada*. 4a ed. Barcelona: Impremta Ràfols.
- (2001). *Teatre complet*. Vol. I. Tarragona: Arola.